

КЪМР-НИ БАШЧЫСЫ

Ауурлукълары бек аз балачыкъланы окъуна жанларын сакъляяллыкълары

Тюнене КЪМР-ни Башчысы Юрий Коков Нальчик-де Дубки микрорайонда перинатальный араны къурулушу не халда болганына къараганды эмда «ЮНИКС» подряд организацияны келечилери бла кенгеш бардырганды.

Бу объект 2011 жылда ишленип башланган эди, алай тюрю-тюрю сылтаула бла ол тохтатылып къалганды. «ЮНИКС» компания уа аны былтырны тёртючю кварталында жангыртханды. Проектте республикалы бюджетден эмда Россейни борчул халда страхованияны фондундан 1,9 милли-

Тёгерекни жашиллендириуге аслам эс бурулукълары. Подряд компания газонла этерге, гюлле, туя, чум терекле салыргъа белгилейди. Сёз ючюн, газонну кенглиги 9,6 минг квадрат метр боллукълары, 265 гичте терекчи салынырыкъды.

Биогюнлюкде уа къурулуш къыстау барады. Юрий Коков

Ызы бла уа кенгеш болганды. Аны ача, Юрий Коков проект къыйын болганын белгилеп, аны жангыртханлары ючюн подряд организацияны келечилерине ыразылыгын айтханды. «Тыйгъычла болгъанларны да къарамай, шёндю иш тири барады. Объектде эки жюзге жууукъ адам урунады. Болсада проблемала уа аз тыйолдуле. Биогюн ачыкъ ушакъ бардырып, аланы сюзербиз, кемчиликлени кетериюню жолларын табарбыз деп ийнама», - дегенди.

Республиканы Башчысы объекте битеу ишле графикге кёре бардырылгъанларын, болжалла созулмагъанларын энчи белгилегенди. «Къыралны башчысы бу проектти кесини контролонда тутады. Быллай ара уа бизни республикагъа артыкъда керекди. Ана болурга хазырланган тишируулары 40-45 процентинде тюрю-тюрю ауруулары болганы белгиледи. Учреждение хайырланыргъа берилсе уа, аналаны, балачыкъланы да сакъларгъа онг боллукълары», - дегенди Юрий Коков.

Андан ары кенгеш жабыкъ халда барганды. «ЮНИКС» компания техника жаны бла директору Игорь Ефремов бизге билдиргенича, къурулушну башлагъанда, чырмаулагъа тюберге тюшгенди. «Биз ишлеген перинатальный ара медицина учреждениялары

тизмесине кёре 3-чю бёлюмге жетеди. Ол ара бийик технологиялы оборудование бла жалчытылынырыгъыны юсюнден айтады. Мында сабийден ауругъан тишируулары эмда къагъанакъланы патологияларына къараллыкълары. Ол а ауурлукълары 500 граммгъа окъуна жетген балачыкъланы жанын сакъларгъа онг берликди. Объект 2005 жылны къурулуш жорукъларына кёре ишленип башлагъан эди. Андан бери озгъан он жылны ичинде излемле тюрленгенди, праволу база жангыртылганды», - дегенди ол.

«СК Медикагрупп» компания къурулуш-монтаж ишлеге жууаплыды. Управленияны таматасы Сергей Гузенко, сёзге къошула, излемле тюрленгенлери бла байламлы алгъын былайда салынган темир-бетон конструкцияны кетериге тюшгенин чертгенди. Аланы кенглиги уа 970 кубометрге жетгенди. «Аны ючюн ал кезиуде къыйналыргъа тюшгенди. Андан сора перинатальный араны ишин жалчытыу ресурсла да кёбейгенди. Аны ючюн инженер коммуникациялары кючлендиргенбиз. Болсада шёндю объект суугъа, газгъа да къошулганды, битеу ишле графикге кёре бардырыладыла», - дегенди ол.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

ард сом бёлюнгенди. Ахчаны асламы уа шёндюго медицина оборудование сатып алыргъа къоратыллыкълары.

Проектге кёре, перинатальный арада 130 саусузгъа жер къураллыкълары. Аны 2016 жылны экинчи кварталында битдирил, хайырланыргъа берирге белгиленеди. Бир кюнне уа мында 100 саусузгъа къараргъа онг боллукълары. Больницаны битеулю кенглиги 31,7 минг квадрат метрди. Анда педиатрия, гинекология, лучевой диагностика, реанимация эм башха бёлюмле ишлерикдиле. Аны кесини котельнясы, трансформатор подстанциясы боллукълары. Андан сора да, саусузлагъа, арада ишлериклеге да талпыкълары машиналагъа стоянкала къураллыкълары.

алайгъа келгенинде, ауур жюк ташыгъан машинала, тракторла тохтаусуз жер, юзmez ташый, къурулушчула уа, къонакълагъа эс бурмай, ишлерин бардыра эдиле.

Юрий Александрович «СК Медикагрупп» компанияны (ол а «ЮНИКС» къауумгъа киреди) башчысы Марат Сайфетдинов, КЪМР-ни Правительствоосу Президенти Мусукланы Алий, КЪМР-ни Башчысыны къырал властыны федерал органлары эмда Москваны Правительствоосу бла байламлыкъланы жалчытыу жаны бла энчи келечиси Геннадий Губин, къурулуш эм ЖКХ министр Анзор Тутуков бла бирге мекямы ичинде болгандыла, монтаж ишле къалай бардырылгъанларын кёргенди.

Жоқпау

Джон Уоррен бизни ашарыкъларыбызны татыулары кёрлюкдю

НТВ телеканалда бизни эмда башха къыралланы миллеттерини аш-азыкъларыны юсюнден «По-едем, поедим!» деген беруу чыгъады. Аны Джон Уоррен бардырады. Кеси Англиядан болгъанлыкълары, журналист орус тилни да уста биледи. Бу кюнледе уа ол Къабарты-Малкъаргъа келгенди. Мында Джон республикада жашагъан миллетлени аш-азыкълары къалай этилгенлери бла шагъырейлендирикди, къарау-чулагъа аланы юсюнден толу хапар айтырыкъды. Аны беруиюнде бизни жерлерибизни ариулугъуна, тарыхыбызгъа, миллет адет-тёрелерибизге да аслам эс бурулукълары.

Къонакъла Нальчикге келген кюн, алагъа той-оюн бла тюбеп, къонакъбайлыкълары тёрелери бла

толу шагъырейлендиргенди. «Амикс» театр коллектив алагъа деп хазырлагъан номерлеге Джон Уоррен кеси да сыйюп къатышханды.

Экинчи кюн а беруиюню коллектив Черек районда болганды. Чирик кёлле, Черек тары, къалала, Аушигерде жылы суула да алагъа сейир кёрюнгенди. Огъары Малкъарда уа, «Караван» ресторан комплекседе, Джонну таулуаны аш-азыкълары бла сыйлагъандыла эмда хычинле этерге юйретгенди. Жууукъ кезиуде уа къонакъла Минги тауну этегинде, Чегем, Терк эмда Май районлада да боллукълары, деп билдиргенди КЪМР-ни Курортла эм туризм министерствосуну пресс-службасындан.

Бизни корр.

«Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы къурулушчусу» деген махтаулу ат атауну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

УКАЗЫ

Кёп жылланы ахшы ишлегенлери ючюн «Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы къурулушчусу» деген махтаулу ат атаргъа

Бетуганов Арсен Анатольевиче – Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны бла Правительствоосу Ишлерини управлениясыны ырыскы-техника эмда миолк керекле бла жалчытыу жаны бла департаментини инвестицияла-къурулуш бёлюмюню таматасына

Канунников Сергей Валентиновиче – чекленген жууаплылыгы болгъан «Трест «Ай-Би-Си Промстрой» обществоноу генеральный директоруну

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Нальчик шахар, 2015 жыл 21 октябрь, №158-УГ

битеулю къурулуш производство эмда реконструкция жаны бла орунбасарына

Куршев Валерий Чамаловиче – чекленген жууаплылыгы болгъан «Фирма «ААА» обществоноу генеральный директоруна

Сумайланы Харунну жашы Ахматха – Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутатына Хайырланы Хызырны жашы Тажирге – чекленген жууаплылыгы болгъан «Иорис Иде» обществоноу Юг федерал округда бла Шимал-Кавказ федерал округда представительствоосу директоруна.

Ю. КОКОВ

Тюбешу

Юрий КОКОВ: Тамбукан кёлню къатында жолгъа мычымай магарла этерге тийишлиги

Тюнене Юрий Коков КЪМР-ни Правительствоосуно юйюнде Федерал жол агентствону башчысыны орунбасары Игорь Астахов бла тюбешгенди. Ала республиканы жолларыны халларын эмда аланы айнытыуно онгларын сюзгенди. Юрий Коков Росавтодорну болушлукълары болмай тамамланмазлыкълары магарла борчлагъа эс бурганды. Аладан бири - «Кавказ М-29 федерал трассаны Тамбукан кёлню къатындагы кесегинде къоркъуусуз жюриюню жалчытыу.

Арт эки айны ичинде кёлде суу бек кётюрюлгенди, жол оюлуп кетерге, адам ачыргъа да къоркъуу барды. «Кыйын болумдан къутулур ючюн, 2017 жылда кёлден узагыракъда ишленирик жол хайырланыргъа къачан бериллигин сакълар турмай, мычымай болжалгъа салынмазлыкълары магарла этерге тийишлиди», - деп белгилегенди КЪМР-ни Башчысы.

Аны бла бирге тюбешуе «Прохладный-Бахсан-Элбрус» федерал жолну 18-чи километринде кесегине тынгылы ремонт этюню онгларына да къаралганды. Аны шёндюго болуму да изленген мардалагъа арталдыла келишмейди. Элбрусну тийресиуде канат жолну ючюнчю кесегини ишленип бошалгъаны, ич туризмни сыйгенлени саныны ёсе баргъаны Къабарты-Малкъаргъа солурга келгенлени кёбейтирге онг бериле. Болсада 2014-2015 жыллада тау лыжалада учуучу кезиуде жол асыры осалдан, анда транспорт кёл жыйылгандан, жюзле бла адамлагъа къыйналыргъа тюшгенди. Жолну жангыртууно 2016 жылны федерал программасына къошаргъа

келишим этилгенди.

Тюбешуе «Федерал жол агентствону «Кавказ» федерал автомобиль жолларыны управлениясы» федерал казна учрежденияны таматасы Руслан Лечаджиев эмда КЪМР-ни Жол миолк управлениясыны башчысы Вячеслав Кунижев къатышхандыла.

КЪМР-ни Башчысыны бла Правительствоосуно пресс-службасы.

Байрам

Байламлыкъланы кючлеуге къайгъыра

Черек районну Къашхатау посёлкасыны Культура юйюнде «Къабарты-Малкъар – Халкъланы шухълукъларыны юйю» деген ат бла фестиваль бардырылганды.

Концерт «Этносланы араларында байламлыкъланы кючлеу эм айнытыу» деген подпрограмманы жашауда бардырыуно чеклеринде хазырланган эди. Аны Байламлыкъланы жаны бла управление КЪМР-ни граждан обществоосуно эм миллетле аралы ишлени жаны бла институту, Черек, Май муниципал районланы бла Бахсан шахар округну администрациялары бирге

къурагъандыла. Биогюнню фестиваль миллетле аралы байламлыкъланы кючлеуге, ниет бирликге, халкъланы шухълукъларына бла россей патриотлукъларына аталганды эм бурулганды, дегенди Управленияны башчысы Анзор Курашинов.

Черек районну атындан къонакъланы алларында район администрацияны башчысыны орунбасары Глашланы Артур

бла Бабугентде кадет школ-интернатны директору Эристаулы Абдурахман сёлешгенди. Артистле уа республикабызда жашагъан халкъланы культуруларын, адет-тёрелерин ачыкълагъан музыка эм тепсеу номерле кёрюзгенди.

Эки сагъат баргъан концерт халкъланы шухълукъларына бла тепсеу коллективлерини хайырларындан биотюн ариу, сейир да болганды.

БЕЗЮЛАНЫ Залина, Черек районну администрациясыны пресс-секретары.

БИЛДИРИУ

Жазылуучуну онкюнлюгю

Хурметли окъуучула!

2016 жылны биринчи жарымына газетлеге бла журналлагъа жазылуу башланганы бла байламлы

бийыл 15 октябрьден башлап 25 октябрьге дери

Федерал почта связны КЪМР-де управлениясы жазылуучуну онкюнлюгюн бардырады.

Ол кезиуде 2016 жылны биринчи жарымына «Заман» газетте, ара эмда жер-жерли изданиланы бир къауумуна да учу багъала бла жазылыргъа онгугъуз боллукълары.

Алайды да, бу ахшы амалны ычындырмай, сыйген газетлеригизге бла журналларыгызга жаздырыгыз. Сизни связны битеу почта бёлюмлеринде сакълыйбиз.

Федерал почта связны КЪМР-де управлениясы

АЧЫЛЫУ

Некяхха - Суймекликни аркасы бла

Быйыл КъМР-ни ЗАГС-ы къуралгъанлы 95 жыл болады. Бу юбилей бла байламлы «Сикард» фирма Нальчик шахарны ЗАГС-ына саугъа этгенди. Суймекликни аркасын ишлеп бергенди. Аны ачылыу уллу байрамгъа айланганды.

Нальчик шахарны ЗАГС бөлүмюню таматасы Валентина Шериеваны оңууу бла аркадан бек биринчи бирге элли жыл жашагъан Николай Филиппович эм Эльвира Владимировна Беспаловла өтгенди. Ала он сабий ёсдоргенди, онтёрт туудуклары барды.

Валентина Шериева «Сикард» фирманы башчылары Сулейман Сижажевха бла Ринат Кардановха шахарчылары атларындан ишлеринде бийик жетишимлеге жетерлерин тежегенди эмда Ыспас кьагъыт бергенди.
Беспаловла бу къууанчы жумушха кьатышханлагъа уллу юйор-

но кьалай ёсдоргенлерин хапарлагъандыла. Николай Филиппович бийик билим алыргъа бек суйгенликге, сабийлерин кечиндирди ючюн, электровакуумный заводда урунганды. Эльвира Владимировна уа, педагогика училищени бошاپ, бир къауум жылы школда ишлегенди. Алай сабийлерине тынгылы кьарар ючюн, суйген ишинден кетип, заводха киргенди. Анда ата бла ана смен бла ишлегенлиги себепли сабийле кеслери алларына бир заманда да кьалмагъандыла.

Валентина Шериева бусагъатда жаш адамла юйор къурауа бек жууаплы кьарагъанларын чертгенди. Ала сабийлери миллет культураны, ана тилни билселе суюдиле. Сёз ючюн, ана тиллерин билмеген жашла тилге уста кьызыланы аладыла.

Журналистле Валентина Шериевадан Чечен Республикада Рамзан Кадыров тойла бла байламлы кийирген жангы законгъа кьалай кьарагъанын соргъандыла. Белгилесича, энди Чеченде тойлада

ичги, тортла боллукъ туююлдюле. Валентина Борисовнаны оюмуна кёре, Къабарты-Малкъарда да тойла боза эм махсыма бла бардырылсала, иги боллукъ эди. Кёплени бусагъатда къуандыргъан шарт да барды: тойларыбызда ичгенлени санлары аздан-аз, кеслерин миллет адет-тёреге кёре жюрюте билгенле уа кёпден-кёп болуп барадыла.

Шёндю кёп жаш адам, аталарындан-аналарындан айырылып, энчи жашаргъа суймегенлерин чертгенди Валентина Борисовна. Ала сабийлерини ынналары, аппалары болса, аланы кёз алларында ёсселе, адет-къылыкны аладан юйрөнселе суюдиле. Алгъын юйорлени асламысында бир-эки сабий болгъан эсе, шёндю юч-тёрт бала ёсдоргенле аз туююлдюле. Къысхасы, эрттеги миллет юйор шёндюгю жашауда да жерин таба турады.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият. Суратла авторнудула.

Документле

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну БУЙРУГУ

2015 жыл 15 октябрь Нальчик ш. №662-рп

1.«Къабарты-Малкъар Республиканы 2015 жылгъа эмда 2016,2017 жылланы план кезиуне республикалы бюджетни юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законна тюзетиуле кийириуню юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы законуну проектин кьабыл кёрюрге эмда Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

къараууна берирге.
2.Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысындан бу законопроектни Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини сюзююне беририн эмда законопроектге кьарала туруп кесини келечисине Къабарты-Малкъар Республиканы финансла министри **З.А.Лиховну** салырын тилерге.

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председатели

МУСУКЛАНЫ А.

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну БУЙРУГУ

2015 жыл 15 октябрь Нальчик ш. №663-рп

1.«Къабарты-Малкъар Республиканы 2016 жылгъа эмда 2017,2018 жылланы план кезиуне республикалы бюджетни юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы законуну проектин кьабыл кёрюрге эмда Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны кьараууна берирге.

2.Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысындан бу законопроектни Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини сюзююне беририн эмда законопроектге кьарала туруп кесини келечисине Къабарты-Малкъар Республиканы финансла министри **З.А.Лиховну** салырын тилерге.

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председатели

МУСУКЛАНЫ А.

КОНФЕРЕНЦИЯ

Медицина палата кенгереди

Кёп болмай Шимал Кавказны Медицина палаталарыны координация советини конференциясы бардырылгъанды. Аны ишине Россейни Миллет медицина палатасыны президентини Леонид Ровшаль эмда аны эксперт къауумуну башчысы орубасары Юрий Ушанов да кьатышхандыла, деп билдиргенди КъМР-ни Врачларыны палатасындан.

Жыйылыуда регион бөлүмлени ишлерини юсюнден сёлешингенди. Анда айтылгъангъа кёре, республикалы асламысында бу палатагъа врачланы тёртден бири киргенди. Медицина сферада не тюрлю даулаша болсала да, аланы сюдге дери кетерирге кереклисине регион бөлүмледе бегирекда эс бурургъа тийишлиди, деген оюмун билдиргенди Ровшаль. Республиканы келечилери, башхалача, бу жаны бла сынауларын, оюмларын да туура этгенди. Ала айтхангъа кёре, Къабарты-Малкъарны Саулык сакълау министерствосу бла тийишли келишим этилгенди, врачланы квали-

фикацияларын кючлендирюу жумушланы тамамлау, профилактика ишлени бардыруу жаны бла да аны ишге байламлыкъла кьуралгъандыла.
Ахырында Юрий Ушанов саулык сакълау сферада Медиаторланы ассоциациясы кьуралып башлангъанын билдиргенди. Мурат Уметов а келир айны бешинчисинде Нальчикде «Правовое обеспечение профессиональной медицинской деятельности: законодательство 2015» деген семинар бардырылгъанын билдирип, конференциягъа кьатышханланы да чакъыргъанды ары.

Бизни корр.

БЕЛГИЛЕУ

Тирликли «Алтын кюз»

Озгъан геюрге кюн Къабарты-Малкъар кьырал аграрный университетде Эл мюлкде эмда жарашдырыучу промышленностьда ишлегенлени кюнуне жораланып байрам болгъанды. Ол ахшы төреге айланганды.

Жыл сайын кюз артында университетни арбазында эл мюлк продуктладан уллу «Алтын кюз арты» деген кёрмюч къуралады. Анда хар заманда да республиканы алчы предпритиялары чыгаргъан продукция эмда университетни эл мюлк кафедрасыны жетишимлери кёргозюледиле.

Бу жол да алай эди. Энчи орунда тауукъла, къоянла, узун столда «Жако» фирманы продукциясы, ётмек комбинат чыгаргъан булкала, кьалачла, гыржын-

профсоюзларыны комитетини председатели Чемал Беспанев, РФ-ни Жамбуат палатасыны члени Заурби Нахушев, КъМР-де Ветеринария управленианы башчысы

ла, тюрлю-тюрлю орунлада сют, айран, бишлак, алмала, агъач кёгетле, гулле, эл мюлк техника – бек уллу байлык бар эди. Вузну механизация эмда энергия бла жалчытуу факультет чыгаргъан затланы да кёрюрге боллукъ эди.
Кёрмюч ачылыры сакълагъан жашла бла кьызыла, ортагъа чыгып, тойну аймак кьыздыргъандыла. Бир кесекден алайгъа КъМР-ни эл мюлк министрени орунбасары Мачраил Шетов, КъМР-ни Парламентини Аграрный политика, экология, табиьгъатны эм жерни хайырлануу жаны бла комитетини председатели Мокьваланы Камал, Билим беруу, илму эм жаш телю политика жаны бла комитетини председатели Светлана Азикова, Аграрный комплексде ишлегенлени

Мухамед Шахмурзов, дагъыда башхала келгенди.
Аланы барысын да университетни преподавательлерини бла студентлерини атларындан ректор Аслан Апажов алгышлагъанды. Бу байрам, кёрмюч да эл мюлк товарла чыгаргъанлагъа, аллимлеге да сынауларындан бир бирге юлюш этерге, жангы амалланы билдирерге, араларында байламлыкъланы кючлендирерге себеплик этер муратда кьуралгъанларын чертип айтханды. «Республикада эл мюлк продукция чыгаргъан мюлкле алгъа иги атлам этгенди, кёрмючге жыйырмадан артыкъ предприятие продукциясын келтиргенди. Аланы барысы да университет бла бирге жарашдырылгъандыла», - дегенди.
Ректор ол предпритиялагъа оңуу этгенле, ишлегенле бу окъуу юйю-

бошагъанла болгъанларын уллу ёхтемлик бла билдиргенди. Вузда илму тинтиулеге уллу эс бурулгъанын айтып, бу кюнледе Москвада Крокус Экспо Битеуроссей эл мюлк кёрмючде университетни тёрт разработкасындан ючюсю алтын, кюмюш, доммак майдлагъа тийишли болгъанларын да белгилегенди.
Мокьваланы Камал кёрмюч, байрам да керти да сейирлик болгъанын белгилегенди. Преподавательле бла студентле бирге ёсдорген жемишле, кёгетле кёзюню къуандырадыла. Мындан ары да бирге ишлеуге, продукцияны качествоюн бютюн игилендирюуге аслам эс бёлюрге керекди, дегенди. Алимлеге, студентлеге да айланып: «Эл мюлк илмуну айнытуу жаны бла бир тюрлю предложенигъыз болса, арсарсыз билдиргиз, законла чыгарыучула сизге болушурукъдула. Республиканы Башчысы Юрий Коков быйылны Эл мюлкю жылына белгилерге оңуу этгенди», - деп чертгенди.

Мачраил Шетов да кёрмючю кьурагъанлагъа, эл мюлкде хайырлануучула жангы затла чыгаргъанлагъа да ыспас этгенди. Заурби Нахушев а, ол да бу окъуу юйю кьыркъ беш жыл мындан алгъа бошагъанын айтып, бюгюнлюкде окъуй тургъанла эл мюлк бла байламлы усталыкъланы сайлагъанлары ючюн бир да сокъуранмалыкъларына ышандыргъанды.
Андан сора жыйылгъанлары толкун кьарслары кьагъыла тургъан-

лай, университетни ректору Аслан Апажов ара шахарда «Алтын кюз арты» деген ат бла бардырылгъан кёрмючде айырмалыгъа саналгъан разработкала ючюн РФ-ни Эл мюлк министрени атындан алтын, кюмюш, доммак майдлагъа бергенди. Светлана Азикова уа билим берууге кьыйын салгъаны ючюн профессор Жангоразланы Жансуратха КъМР-ни Парламентини Сыйлы грамотасын тутургъанды. Ол кюн КъМР-ни Эл мюлк министерствосуну сыйлы грамоталарына да кёпле тийишли болгъандыла. Ол санда преподавательле Теммоланы Магомед, Ботталаны Жамал, Залиханланы Хусей, Владимир Бербеков, Ирина Карсаева, Вячеслав Дзюганов, «СИМБА», «ЖАКО», «ВЕЛЕС», дагъыда башха аш-азыкъ предпритиялары башчылары да тийишли болгъандыла.
Андан сора кьонакъла, кьонакъбайла да 404 номерли лекциялы аудиторияны ачыугъа кьатышхандыла. Анда кьонакъла айырмалы студентлени сыйлы грамотала, саугъала бла да белгилегенди. Факультетни ГИС лабораториясына баргъандыла.
Ахырында уа Аграрный университетни спартакиадасына закъта вузну женгил атлетикадан биринчилиги ючюн эришиуле бардырылгъандыла.

ХОЛАЛАНЫ Марзият. Суратланы автор алгъанды.

Акция

Экология дерсле

«Экология России» проектни чеклеринде Бахсан муниципал районда «Единая Россия» партияны бөлүмюню эм Билим беруу управленианы башламчылыгы бла школлада экология дерсле бардырылгъандыла.

5-11-чи класслада окъуу-ахла китапла бла шагъарейленгенди, электрон

кьанганда сейир шартладан презентациялагъа бла кинолагъа кьарагъандыла. Сабийле бюгюнлюкде дунияны экология болуму не халда болгъанын, кюнден-кюнне адам улу табиьгъатха уллу

заран салгъанын эм аны иги жанына тюрлендирерча кьаллай амалланы хайырлануучула кереклигин да билгенди. Бир-бир школлада уа ачыкъ дерсни чеклеринде окъуу учреждениланы ар-

базларында терекчикле да орнатхандыла.
-Адамгъа гитчелигинден окъуу экологияны юсюнден хапарларгъа тийишлиди. Сабийликден табиьгъатны сыйлай билген, арта да анга уллу кёллю боллукъ туююлдю, -дейди Бахсанда «Единая Россия» партияны бөлүмюню таматасы Жанна Дышекова.
Акцияны кьурагъанлары оюмларына кёре, ёсе келген тёлуге экологияны юсюнден ангылатуу эмда магъаналы ишледен бириди. Кьырал эмда жер-жерли власть органдардан сора да, жамауат кеси да табиьгъатха сакъ болургъа керекди.

Арина КИЛЯРОВА. Бахсан муниципал районну администрациясыны пресс-службасы.

Башламчылыкъ

Энди уа - «Почта банк»

ВТБ эмда «Россейни почтасы» жангы проектни кьолгъа алгъандыла. Кёп болмай ВТБ-ны башчысы Андрей Костин кьыралны Президентини Владимир Путин бла тубешиуле почта банкны кьурауу проекты бла келгенди.
Ол билдиргенча, аны ВТБ-ну специалисттерини къаууму «Россейни почтасы» бла бирге жарашдыргъандыла. Аны мураты - алчы банк технологияланы 40 мингден артыкъ болгъан почта бөлүмле бла байламлы этиуду. Алай бла

бюгюнлюкде банка бла ишлери болмагъан 15 миллион чакълы бир адамгъа алагъа жол ачылыкъды. «Бизни клиенттерибизни жарымы пенсиячыла боллукъдула деп алай сунабыз».
Владимир Путин ол башламчылыкъны жаратханды. Дунияны кёп кьыралларында алай банка болгъанлары, жетишимли да ишлегенлерин билебиз, дегенди.
Андрей Костин а проектге бюджетден ахча изленмегенин да айтханды. «Аны кьой, сегиз жылны ичинде биз

почтагъа аны инфраструктурасын хайырланганыбыз ючюн 47 миллиард сом тёлерге керек боллукъбуз. Биринчи юч жылны ичинде 15 минг офис ачар умутубуз барды. Ала багъалы боллукъ туююлдюле. Битеу жумушла да банка тынч тамамланылыкъдыла», - деп кьошханды.
Президент да иш багъалы офисде туююлдю, бек башы - адамланы жумушларын тынгылы тамамлауу, аланы ыразы этиуду, деп чертгенди.

Гастрольла

«Балкария» кесин Италиягъа сюйдюргенди

-Магомет, фестивалгъа къалай тюшгенсиз?

-Озгъан жыл Испанияда бардырылгъан халкъла аралы фестивалгъа къатышхан эдик. Анда бизни кепле керегенди, таныгъандыла, ол заманда аслам чакырыула алгъан эдик. Алай бла Россейден бу фестивалгъа жаламда бизни коллектив къатышханды. Бизден сора уа Гаваиден, Франциядан, Словениядан, Испаниядан, Аргентинадан, Польшадан, Тюркден, Италиядан да фольклор къауумла бар эдиле.

Биз Европагъа «Евро-5» мардагъа келишген автобус болмаса жибермегенлерин биле эдик. Бизни аллайыбыз жокъ эди. Болсада, къолубуздан келген мадарла этип, тебирейбиз. Ары барыгъа кеп ача да керек эди да, аны бла предприниматель жашларыбыздан бир болушлукъ этгенди. Кертиди, атын айтырымы унамагъанды. Биз, битеу ансамбль бла бирге, анга уллу жорек ырызлыгъыбызны билдиребиз.

-Италияны уа къайсы шахарларында болгъаныгъызы да айтсангъа эди.

-Анда биз ай бла жарымны тургъанбыз. Бек алгъа Монтана шахаргъа келебиз. Фестивальны башламчылары андан эдиле. Ызы бла бу къыралны биз болмагъан шахары хазна къалмагъанды. Кертиди, Ватиканга, Римге, Венециягъа барыр онгубуз жокъ эди. Аны сылтаун башында айтханма. Тарантода уа фестивалны президенти Умберто Феррари бизге кеси кез-къулакъ болуп тургъанды.

Италияда болгъан бир кюнубуз да бош этмегенди. Хар шахарда биришер ыйыкъ

Алгъаракълада «Балкария» фольклор этнография къырал тепсеу ансамбль Италияны кеп шахарларында бардырылгъан халкъла аралы фестивалгъа къатышып, махтау алып къайтханды. Бу кюнледе биз коллективни башчысы Энейланы Магометге тюбеп, бир ненча соругъа жууап этерин тилегенбиз.

жетимишли ишлейди. Бу кюнледе уа анга жаш туугъанды, мен аны бла да алгышлагъанма. Ала жыйырма километр узакълыкъда жашай эдиле да, анга да къарамай, концертбизге келип, бизни да юйюне чакырып, къонакъбайлыкъ этгенди.

Андан сора Нальчикден бир джогерли къызгъа да тюбегенбиз.

-Европалы къыралла Россейге салынган санкциялары къабил керегенди, сиз аны сезгенмисиз?

-Аны бла байламлы бир ишни юсюнден айттайым. Кастильоне де Лаго Джерже шахарда уллу амфитеатргъа келтиредиле. Бизни уа Путинни сураты бла келеклерибиз бар эдиле. Анда россейли туристлеге тюбейбиз. Келеклене алагъа бере тургъаныбызны керегенди, италиячыла да тилеидиле. Концерт башлангъа, сахнагъа Россейден келген коллектив чыгъады дегенни эшитгенлей, биз тепсел

кюсейдиле. Атына да «Мамырлыкъны сакълайыкъ» деп аны ючюн атагъандыла.

-Фольклор байрамгъа уа къалай тепсеулеригизни элтен эдигиз?

-Барын да. Хар шахарда башхасын керегиз эдик. Бизни Гочия уллубузу, Къудайланы Ахматны да тобуклары жара болуп, тешилген окъуна этген эдиле. Анга да къарамай, ала хар заманда да кеплерин салып тепсегендиле. Абизехе чыкъгъанларында уа, залда олтургъанла ерге къоба эдиле. Къыйналгъан эсек да, барыбыз да жарыкъ келлю болуп къайтханбыз.

Коллективибиз ары дери къатышхан фестивалыны, конкурсаны юслеринден да этемленип айттыргъа болукъма. Сёз ючюн, март айда Тюрке бардырылган Науруз байрамны кезиюнде Эскишехир, Стамбул, Девели, Абашин шахарлагъа баргъан эдик. Ары арт юч жылны ичинде жорюйбюз. Бизден сора да битеу тюрк тилли миллетлени келечилери келедиле.

Ансамблибизни солистлери Жанатайланы Ирзана бла Шауаланы Рамазан, Къазахстанда Къазах ханствону 550-жыллыгына жораланган халкъла аралы конкурска къатышып, гран-при къоллу болуп къайтхандыла. Алагъа мингишер евро, дипломла, багъалы саугъала да бергендиле. Бизни жерлешерибиз Болгариядан, Испаниядан, дагъыда башха къыралладан келген белгилли тепсеучолени озгъандыла.

-Энди уа къайры барыгъады умутгъуз?

-Франциягъа, дагъыда Италиягъа чакырылып турабыз. Алада халкъла аралы тепсеу конкурсла болукъдула. Январда, къолубуздан келсе, Польшагъа барыгъа умтлубуз.

-Магомет, ишигизни юсюнден дагъыда бир эки сору берлик эдим. Ансамбльге художестволу башчылыкъны Горойланы Хакимни жашы Жамболат этеди. Ол келгени бла бир зат турленгенмиди?

-Ол чынты профессионалды, низамгъа бек къаты адамды, ише уллу келлю болугъа тёмейди. Художестволу башчы болгъанлы кеп болмайды, алай къысыа заманны ичинде эсленирча турленюле этилгенди, кеп махтау да алгъанбыз. Горой улуну мен Улбашланы Мутайгъа да ушатама. Ол да бизден ишни бек къаты сураууч эди.

-Жангы тепсеуде да салынырыкъ болурла?

-Гастрольла, репетицияла бла жангы тепсеу салыргъа заман тапмай къалабыз. Анга да къарамай, Жамболат бла келишгенбиз балетмейстер Жабраилланы Тимур бла бирге жылгъа бир-эки жангы тепсеу салыргъа.

-Костюмла бла уа къолайгъыз къалайды?

-Жанатайланы Ирзаны юсюнде акъ жыйрыкъны керегенсиз. Ма аны бизге 45 минг сомгъа тикгенди. Ахчаны уа спонсорла бергендиле. Аны айта келгеним, миллет костюмла бек багъадыла, болсада биз къысыа заманы ичинде кексюл, жарыкъ бетли къызгъыл жыйрыкъла бла чепкенле тикдиргенбиз. Алары бизге Мадина Хаукова тигеди.

-Европалы къыраллагъа барыр ючюн энци автобус керекди дединг, аны алып мадарла этемисиз?

-Республиканы Башчысы Юрий Коков, КъМР-ни культура министри Мухаддин Кумаров да жууукъ заманда тийшли автобус бериллигини юсюнден айтхандыла. Уллу ышанылулукъда сакълайбыз.

ХОПАЛАНЫ Марзият. Суратланы автор алгъанды.

АХШЫЛАНЫ ЮСЛЕРИНДЕН

Анга ким да женгил илешеди

Бюгюн мен чынты устазларыбыздан бирини юсюнден хапарларгъа сюеме. Ол Габоланы Мухарбийди. Яников элни орта школуну директору.

Мухарбий бу окъуу юйге башчылыкъ этгенли иги кесек заман болады. Коллективде, эллилени араларында да намысы-сыйлы уллу жорюйдо. Жюреги кенг, ниети таза адам болгъаны ючюн. «Гелеу керсенг - жер сорма, келбет керсенг - эр сорма», дегенлей, бетинден нюрю кетмейди. Аны ючюн анга ким да женгил илешеди. Иги адамны юсюнде не аламан шартла бар эселе да, алары Мухарбийни юсюнде керебиз.

Атасы Габоланы Назир элде, миллетде да намысы жорюген сыйлы акъсакълды. Анасы Текуланы Лейля уллугъа - уллу, гитчеге - гитче бола билген огъурлу таулу тиширууладан бириди. Ала терен акъыллы, тийреде, элде да жамауат онугъа сюеген адамладыла. Бушуу керюр ючюн да къалмагъандыла, алай болгъанлыкъгъа, тюнжюлмегендиле, келсюзлюк этмегендиле, жашларына, туудукларына, аладан туугъанлагъа да къууана жашайдыла.

Мухарбий ала бла турады, алары келлерин не бла да алыргъа кюрешеди, андан да бег а аны юй бийчеси Газаланы Исмайлыны къызы Аминат. Эки тамата да келинлерине бек ырыздыла. Кеси жаш болгъанлыкъгъа, хали эртегили таулу тиширууладачады: эслиги, бет жарыкълыгъы, жарашуулугъу, огъурлулугъу, сабийлени ариу къылыкълы юйретгени бла да.

Мухарбий бла Аминат юч жаш ёсдюредиле. Абаданлары Мухаммат Яников элни администрациясында бухгалтер болуп ишлейди, экинчилери Амин КъМКЪ-ну медицина факультетини 3 курсунда окъуйду. Къартлыкъ жашлары Алим а 7 классдады.

Юйде огъурлу аппаны бла амманы къолларында ёсген сабийле намысха-сыйгъа къаты болуучудула. Назир бла Лейля да туудукларын адеп-къылыкъгъа юйретир ючюн къалмагъандыла. Жашла да алары айтханларына энчи кезден къарайдыла.

Мухарбий да ма бюгюнлюкде да атасыны бла

анасыны насийхат сёзлерине къулакъ салады. Алары жюрекерин бир жуукъ бла да къыйнамазгъа кюрешеди. Школда, Къабарты-Малкъар къырал университетде да ол атын иги бла айтдырып тургъанды. Вузну бошагъандан сора уа, аны элде школну директоруна саладыла.

Устазла анга уллу хурмет этедиле. «Жаш эсе да - башды», дейдиле. Ишни къурай билгени бла къалмай, энчи жумушларыбызгъа къайгырады, тенглик, къарындашлыкъ да этеди. Элде да къууанчы, бушууну да къыймаз, бир адамгъа да уллу келлюлюк этмез деп, бир аууздан айтадыла. Бу кюнледе Мухарбийге 50 жыл толады. Аны иши нёгерлерине, жууукларына, ахлуларына, тенглерине, юйюрюне да къошулуп, биз да аны алгышлайбыз, анга узакъ ёмюр, насып да тежейбиз.

ШАУАЛАНЫ Разият. Суратны ХОПАЛАНЫ М. алгъанды.

Жангы китап

Урушну юсюнден керти хапар

Бу кюнледе Нальчикде «Единая Россия» политика партияны жыйылула бардырылуучу залында «Ветераны дневниги. Жигитле арабызда жашайдыла» деген китапны презентациясы болгъанды. Анга «Бизни заманны жигитлери» деген федерал проектни башчысы Егор Литвиненко, «Единая Россияны Жаш гвардиясы» Битеуроссей жамауат организацияны СКФО-да федерал координатору Беслан Назранов, проектни регион куратору Тетуваны Лаура, «Жаш гвардияны» Къабарты-Малкъар регион бёлюмюню башчысыны къуллугун толтургъан Альбек Абзатов, ветеранланы юслеринден хапарла жыйыу иш ючюн жууаплы Марина Кармокова, волонтерла, журналистле да къатышхан эдиле.

Егор Литвиненко проектни, китапны юсюнден да тынгылы хапар айтханды. «Ол бизни эсибизге нек келгенди? Биринчиден, Улуу Ата журт урушда жерлешерибизден кепле жоюлгъандыла. Алары араларында атлары белгисиз къалгъанла бардыла. 1945 жылда Хорламны келтириуге Къабарты-Малкъарда жашагъанлары да уллу къыйынлары киргенди. Аны себепли ветеранланы юсюнден материалла, алары эсгерилерин жыйышдырыууны сыйлы борчубузгъа санайбыз. Арабызда артыкъ кеп ветеран къалмагъанды. Керти хапарны уа бизге аладан иги киши да айтлыкъ туюлюдю», дегенди. Егор Литвиненко китапта шарт-

лыгъын, Улуу Ата журт урушха къатышхан эмда жигитча сермешкен кавказчылары, ол санда Къабарты-Малкъардан жерлешерибизни, юслеринден да китапла басмаланырыкъларын билдиргенди. Сора жангы изданыны бирер экземплярларын залда олтургъанлагъа бергендиле. Жаш адамла аны бетлерин ача, хар ветеранны да суратына къарап, эсгерилерин окуй эдиле.

Беслан Назранов а жаш гвардиячылары эмда КъМР-ни Парламентини Жаш тёлло палатасыны къыйынлары бла 115 атлы

Презентацияны жарашдыргъанла.

дивизияны юсюнден документли фильм алынган билдиргенди. «Биз не зат ишлейбиз, не жумушла тамамлайбыз, ол а не береди, деп сорадыла кепле. Мында журналистле олтургъанларын хайырланып, айттыргъа ашыгъама, ма быллай эм дагъыда алагъа ушаш жумушла тамамлайбыз. Ол а, мен оюм этгенден, аз туюлюдю», дегенди Назранов.

Китапны бир бети орусча, башхасы англисча жазылады. Ол да, авторланы айтханларына кере, болшан туюлюдю. Тыш къыраллыла да билрге керекдиле тюзю. Нек дегенде анда урушха къатышхан, аны кеси сынагъан, кёзо бла кереген адам хапарлайды. Ол политика бла байламлы туюлюдю. Ветеранланы эсгерилериди. Жаш тёлло уа, аны окъуп, ким тюз, ким а терс болгъанын кеси айырыр.

Тюбешиуну кезиюнде жаш адамла къонакълагъа кеп соруула бергендиле. Бир къызчыгъа китапны тышында суратда ыннасыны къарындашын таныгъанын айтханды.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият. Суратланы автор алгъанды.

туруп, тепсеулерибизни керегизгенбиз. Къайры барсакъ, къайда айлансакъ да, «Балкариягъа» бек жарыкъ тюбегенди. Сахнадан жибериге унамай, дагъыда тепсерибизни тилей эдиле. Хар жерде да сертификатла бере эдиле. Анга уа башха тепсеу коллективле тийшли болмагъандыла. Къызла бла жашла граматала, саугъала да кеп келтиргендиле.

-Алай бир тепсерге уа къайдан кючкъарыу ала эдиле жаш адамла?

-Концерт программала ингриликде башлана эдиле. Кюндюз а солуй эдик. Адриатический, Ионический, Керенский тенгизлени да керегенбиз, алада жууунургъа, жазгаларында солургъа да онг тапханбыз. Эртегили килисалагъа, бурун заманладан къалгъан уллу юйлеге да барып къарагъанбыз. Италияны кеп аламан жерлерин керегенбиз. Алары тарыхлары бла шагъарилленгенбиз. Кеп затха сейир этгенбиз. Сёз ючюн, агъач ичинде бир гитче талачыкъ бар эсе, ол хайырланылгъан этеди. Анда эллиле абери ёсдюредиле. Алары бош къалып, ханс басып тургъан бир метр жерлери жокъду. Жоллары, жол жанлары да тап, ариу.

-Анда бизни жерлешерибизге да тюбегенигизни эшиттениме.

-Ху, Жашуаланы Рамазангъа тюбегенбиз. Ол анда жашагъанлы жети жыл болады. Ой бийчеси Лаура да къарачайлы къызды. Аны гастрольла бла Къазахстанга баргъаныбызда аны тепсерге юйретгеними эсиме тюшюрген эдим. Рамазан уллу компанияда

бошагъынчы, андан сора да иги кесекге дери келеклене кийген россейлиле, италиячыла да: «Россей!», «Путин!» - деп къычырып, къырларыбызны байрагъын чакъалтып тургъандыла. Бизни артистлерибизге ол бек хычыуун керегенбиз эди. Ата журтубуз ючюн ёхтемлигиз келюбюзно кереген эди. Концерттен сора уа италиячыла бизни кафеге чакырып, миллет ашарыкълары бла сыйлай эдиле. Аны айтханым, анда санкциялагъа артыкъ уллу эс бурмайдыла. Бизге тюбегенлерин бир заманда да унутурукъ туюлюбюз. Кавказлылары культураларын, тепсеулерин да анда бек сюедиле.

Къуру италиячылада угъай, башхалада да эслемегенбиз бизге терс къарагъанлы. Польшадан баргъан коллектив къонакъгъа чакыргъанды, аргентиначыла уа юч жашыбызны - Къудайланы Ахматны, Будайланы Ахматны эмда Шауаланы Рамазанны - асыры жаратхандан, бизге ишлерге келигиз деп кюрешгендиле.

Мачерата шахарда болгъаныбызны юсюнден да энчи айттыргъа сюеме. Анда фольклоргъа артыкъда уллу эс бурадыла, мында фестивалны къурагъанла бютонда жууаплы эдиле ишлерине. Ала бизни хар не жумушубузну да олсагъат толтура эдиле. Фестивальны къаллайын да къырал угъай, жамауат организация бардырады, аны себепли хар жумушуну да бююнуна кеси алады. Аны волонтерлары не гитче затха да сакъ эдиле. Проектни къурагъанла тепсеуно юсю бла дуняны башында мамырлыкъ, бир бирни ангылаулыкъ болурун

Усталык сайлау

Мен инженер болур эдим...

РФ-ни Машиналары ишлеучюлерини союзу «Работай в России!» деген чакыруу бля профориентация проектини бардырады. Аны чеклеринде союзу Къабарты-Малкъарда бълюмоу КЪМКЪУ-ну инженер-техника факультети бля бирге Нальчикде 9-чу орта школун окуучуларына «Мехатроника и робототехника» бля «Высокие технологии в машиностроении» деген илму аралада эк-

курсия бардыргандыла. Жаш тѳлѳге промышленный роботланы кѳргюзтгендиле, ала къалай къуралганлары, ишлегенлери бля да шагъ-рейлендиргендиле. Окуучула бля техника темирни къалай биширгенин эмда тюрлю-тюрлю затланы жарашдыра билгенин да кеслери кѳзлери бля кѳргендиле. Инновация оборудованиада программа амал бля темирле-

ден аберила этиучю станокла, 3D-принтер да кѳллени сейирлерин къызгъагандыла. Сабийле келген кезиуге хазырланып, специалистле ала кѳре турганлай быллай станокладан биринде техника керекни да жарашдыргандыла. Школчула бу экскурсиягъа сыйноп келгенлери, ол алагъа уллу сейир болганы да кѳзге уруна эди. Ала кеслери да мында кѳрген затланы ослеринден сорууларын аямагъандыла, инженер усталыкны энчиликлерини, университетни бу жаны бля онгарыны юсюнден айтылганнга да къулак салгандыла. Ахырында уа алгъаракъда робототехника жаны бля бардырылган конкурса бу школ хорлагъанына

Бизни корр.

ФУТБОЛ

Ючюнчю Кубок да - Бахсанда

Таматалагъа къачан да энчи намыс, ыспас этилгенди. Футболда да жашаудан башха туюлдо. Абданланы кеслерини чемпионатлары, кубоклары да бардыла. Хорлам ючюн кюреш а мында башаладан арха къаламды. Эндиге дери оюнланы эсеплерине кѳре, «Атажукино» бля «Бахсанѳнок» командала турнирден чыкъгандыла. Биринчини болмагъаны артыкъ бек эсленмеген эсе да, энчиносине уа жарсыра эди. Нек дегенде Бахсанны «Эталонуна» тийишлисича къаршы туралган ол жангыз команда эди. Кубокга битеу да оналты команда къатышырыкъды деп сакълана эди, алай ары жангыз да оночюсю келгендиле. Финалны 1/8-де «Бахсан», «Азау», «Псынадаха», «Старая Крепость» къытдыргандыла. Жарым финалда сейирсинирча зат болмаганды.

«Эталон» «Псыгансуну» артыкъ кыйыын салмай 4:2 эсеп бля озгъанды, Тырынаузуну «Эльбрус» уа наркъычалычлагъа хорлатханды. Эс бурурча матчла, хар заманда, финалда эдиле. Халкъда ветеран командала бош эрикгенлерин кетерича кружокладыла деген оюм жюриюидю, алай быланы кѳрген алай айтырыкъ туюлдо. Кубокну алыргъа асыры уллу итинилуок болгандан, ала бирге ала бермей кюрешгендиле. Жалаңда экинчи таймны ортасында «Эталону» чабыуул этиучюсю Олег Киримов кесиникилеге биринчи голну келтиргенди. Алай кѳпге бармай, «Химикни» жарым къоруулачуасу Аслан Машуков эзепни тенг этгенди. Пенальтиде тѳрт кѳре да топну къабаклагъа кийирип, «Эталон» къытханды. Алай бля 2015 жылны битеу кубоклары Бахсаннга туюшгендиле.

- Алай эсе да, кѳп жылланы ичинде «Эталон» башалагъа алгъа чыгаргъа онг бермей келеди. Сизни бля эришалыкъ «Бахсанѳнок» эди да, ол да оюндан чыкъганды. Эрикмеймисиз къарысузуракъла бля эришгенди?
- «Бахсанѳнок» болмагъаны бек ачыу этдиреди. Алай аны орунуна башхала келедиле, анда ойнагъанла да бирси командалагъа кѳчедиле. Болсада ала къараучулары, бизни да сагъайта, туюбишулерибизге къууат, сейир да бере эдиле.
- Сиз футболда карьерагъыны бошагъандан сора, спорт школгъа таматалыкъ этип башлагъансыз. Юйретген а этеми-ицинде?
- Эки ишни да бардырыргъа кюрешме. Алгъаракъла 1996 туугъанланы къауумун чыгаргъанбыз. Жарау этдиргенлерини спортда жетишимле болдурагъандыла. Сѳз ючюн, Ренат Агавердиев Азербайджанны жыйымдыкъ командасына киргенди, Эдуард Сайлов да ол къыранлы премьер-лигасында ойнайды. Валера Шогенов, Газаланы Азамат, Геляланы Алан а «Спартак-Нальчикни» жаш тѳлю командаларындадыла. Бусагъатда уа 2008 жыллада туугъанлагъа жарау этдиреми.

Аслан Машуков, «Химикни» полузащитниги
- Чемпионатда сиз ючюнчю жерде барасыз, андан бийикге не хазна кѳторалырызсыз. Хорлам ючюн битеу къарыуугъузну уа салганмысыз огъесе бу сезонда матчланы «бошлапмы» ийгенсиз?
- Биринчи кюнледен окъуна бизге ахшы эсеп игиди, алай аны ючюн кюнчюгюстен бошаргъа керек туюлдо, деген эдиле. Биз тенглерибиз бля туюбшир, ала бля заманыбызны зауукълу ѳтдорюр ючюн ойнайбыз. Алай бля ючюнчю жерге да жюрекден къууанабыз.
- Финалда «Эталон» хорларына ишекип жокъ эди. Алай сиз да аладан арха къаламгъансыз.
- Хорларгъа да боллукъ эдик, иги хазырланган эдик.
- Ахыр такъыйкъалада судья сизге пенальти бермегенлей кыйгъанды. Аны юсюнден оюмгъуз къалайды?
- Алайда не болгъанын иги кѳралмагъанма. Судья алай оюу этген эсе, бузукълукъ болмагъанды деп сунама.
- «Бахсанѳнок» ветеран чемпионатдан кетенине уа не дейсиз?
- Сѳзюс, ол барыбызгъа да уллу жарсыуду. Алай аны чурумланы кетерип, арха кыйтырларына уа шынама.
- Финалда голгъуз а эсигиздемиди?
- Кытдыра тургъаныбызда, барыбыз да бахсанчылары къабакъларына чабышханбыз. Алайда Сергей Долов флангдан топну манга ашыргъанды, мен да, заманны тас этмей, гол ургъан

Интервью

Олег КИРИМОВ, «Эталону» форварды

- Сизни командала майданга аслам футболчу чыкъгъаннга ушайды.
- Хау, хорламгъа юлюшлерин аслам адамыбыз къошханды: Арсен Тлеухов, Асланбек Ханцев, Гуртуланы Владимир, Анзор Даурбеков, Славик Ахиев. Алай «Химик» да арха къаламагъанды, алада да Аслан Машуков, Сергей Долов, Мухарби Алкашев ойнагъандыла. Мухарбийни жорукъланы бузгъаны ючюн оюндан чыгаргъандыла, алай а эртте этерге керек эди, ары дери да ол бузукълукъ этген эди.
- Сизни ангъларчады, алай «Химикни» да болур арбитрге дауу – оюнну ахырында ол алагъа пенальтини санамай кыйгъанды да.
- Штрафнойга дери бир нѳнча атламда бизни къоруулачуубуз Алкашевни тыйгъанды, сора бир кесекден бошлагъанды. Бир нѳнча такъыйкъадан а ол жыгъылган этгенди. Судья аны къатында болгъанды эмда ол кеси аллына агъанын кѳрмей къаламгъанды.
- Биз алгъадан сиз пенальтиге дери жетдирик къытарыкъ суна эдик. Оюн алай кѳпге нек озугъанды?
- Бир зат тыйгъычлыкъ эт-

мегенди: майдан да тап, хансы да жумушакъ. Юйренмегенбиз аллайгъа. Сора, наркъычалыла жыл санлары бля бизден жашыракъдыла, аны уа магъанасы уллуду.
- Голну къалай ургъаныгъыны юсюнден толуракъ айтсагъыз эди.
- Бек тынч – Владимир топну алгъандан сора, аны манга ашыргъанды. Мен, Сергей Доловну озуп, аны Алкашевни бля аны вратарьларыны жанлары бля атып, къабаклагъа кийиргенме.
- Матча айырмалы болгъан спортчу артада пенальтиде командаласына болушаламды деучюдюле. Сизге бу айтыу артыкъ келишмейди.
- Кесими къарыуума базынганма, аны ючюн пенальтиге къоркъмай-буоукъмай баргъанма, гол да уралгъанма.
- Республиканы футболну юч кубогун бахсанчыла алгъанларын къалай бля ангълаталыкъсыз?
- Былайда хар нѳни да бир жорукълар келтирирге керек туюлдо. Ветеранлада – наркъычалыла, жашыракълада уа кахунчула не терекчиле хорларгъа боллукъ эдиле. Алай быйыл бизни насбыбыз тутханды.

УЧРЕДИТЕЛЬЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛЯ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редакторну орунбасары Текуланы Хауа
РЕДКОЛЛЕГИЯ:
АТТАЛАНЫ ЖАМАЛ (баш редактор)
ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редакторну орунбасары)
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь)
ТИКАЛАНЫ Фатима

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приемный - 42-63-01.
Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82.
Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. КОРРЕКТОРЛА - 42-63-52.
РЕДАКЦИЯНЫ Бѳ.НОМЕРИ:
Жамауат-политика жашуу - 42-67-68, 42-24-02.
Культура - 42-75-82.
Социальный-экономика - 42-66-73, 40-59-18.
Жангызлыкъла эм спорт - 40-39-93, 42-66-71.
Окуучула бля байламлыкълар жюриотуу эм реклама - 42-37-94.
Тилманча - 47-31-28. Энци корреспондент - 42-68-72. Бухгалтерия - 42-30-87.
Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бля къыгъат жюриотмейди. Кыл жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала арха кыйтарылмайдыла.
Газетде басмаланган материалла айтылган оюмла редакцияны оюму бля келишимге боллукълуду. Алада айтылган хар зат ючюн
Россей Федерацияны Басманы юсюнден законна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла.
Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машина бля жазылган 5-6 бет) кѳппо алмайды.
Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиликлерин къорууду жаны бля Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чо июнда регистрация этилгенди.
Регистрация номер —Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КЪМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бля къырл комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.
Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33
Газетлени ислерине тапдыруу ючюн КЪМР-ни почта связыны федеральный Управлениасы жууаплыды. Телефонла: 76-01-28, 76-01-10
Газетлени розницагъа сатуу ючюн КЪМР-ни «Роспечатъ» акционер обществосу жууаплыды. Телефон: 42-69-34

Номерге графикте кѳре 19.00 сагъатда кыл салынады. 20.00 сагъатда кыл салынганды
ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Мокъланы Зуухра - дежурный редактор;
Зезаланы Лида - (1, 2 - чи бетле);
Геляланы Валентина - (3,4-чо бетле) - корректорла.
Тиражы 2100 экз. Заказ № 1758
Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5
электрон почта: elbor_50@mail.ru

Шахар

Сатыу этерге сюе эсенг - тюкенинги тап халгъа келтир

Нальчикни жер-жерли администрациясында потребитель рынокланы ишлери жаны бля управленианы къуллукъларына шахарда киоскланы болумларына къарагъандыла. Тинтилени кези-уонде 118 тюкенчик администрация бля ала оны ратунауу юсюнден келишим этмей ишлеуенлери тохташдырылганды.
- Законлагъа бузукълукъла этип ишлеген тюкенчиклени тинтиу жаны бля энчи ишчи къауум къуралганды. Ол буйрукъну

Нальчик шахарны администрациясыны таматасы этгенди, - дегенди управленияны башчысы Мурат Кушов. - Киоскланы ислерине мэриягъа келип, аренданы юсюнден келишимлени болжалларын созаргъа неда жангъдан къол салырга кереклисин эсгертирге сюеми. Ишлемеген тюкенчиклени уа муниципал жерден кетериге керекди. Ансыз ала иелери административ жууапха тартылдыкълуду.
Андан сора да, тюкенчикле кес-

лерини тыш кѳрюмдюлери бля шахарны сыфатын бузадыла. Аланы кѳплерин тот басханды, боюлары кетгенди, тѳгереклери реклама къагъыт бля жабышдырылыпды. Потребитель базарланы ишлери жаны бля управление киоскланы ислерине аланы тышларын тап халгъа келтириуню юсюнден эсгертиу письмола жибергенди.

Бизни корр.

Сорун

Вытрезвительле къайтырларына ыразымысыз?

Россеини МВД-сында жамауат совет вытрезвительлени къайтарыргъа эмда аланы Минздравны структурасына къошаргъа керекди, деп алай оюмлайды. Алай экспертле кеф адамланы жайыкъдыруугъа къуру медикле угъай, полициячыла да къошулмай къаллыкъ туюлдо деп къоркъадыла. «Левада-Центр» бардырган тинтиуле халкъны асламысы вытрезвительлени къайтарыу жаны болгъанын кѳргюзгендиле. Социолога 21-24 августда 134 шахардан бля элден 800 адамгъа сорун бергендиле. Аланы 80 проценти -хау, 14 проценти- угъай дегенди, 6 проценти уа арсарлы болгъанды. Биз да республикада бир къауум адамгъа соргъанбыз вытрезвительле керекмидиле деп, аланы жууаплары былай болганды:

ТЕКАЛАНЫ Сагъит, 1-чи номерли шахар клиника больницаны тамата медсестрасы.

-Аланы кетериге да керек туюлдо эди. Нек? Энди, ичип, орамда, жауанда, къарда, балчыкъда аунат тургъанланы, айла бля юслерин-башларын да жуумай айланганланы бизге, больницагъа, келтиредиле. Санитаркала аланы жууундуруп, тизгинлерин жыйып, врачла болушлукъ этип, палатагъа жатдырадыла. Ала уа, аякъ юслерине болгъанлай, башхаланы аберилерин да урлап, къачып кетедиле.
Больницалада саусузла жатадыла, ала юслерин бит, сирке басып тургъанла бля бир отууда къалай турсунла. Вытрезвительге туюселе уа, анда полициячыладан да къоркъу, экинчи имез эселе уа.

ГАБОЛАНЫ Юра, ЮФО-да техника тергеулеге анализ этген ара лабораторияны КЪМР-де филиалыны лабораторияны директоры.

-Сѳзюс, вытрезвительлени къайтарыргъа деген ниетни тюзге санайма. Ким биледи, орамда эсирип айланганла азыракъ болур эселе уа. Жалаңда бир къоркъу барды. Анда ишлеге, аха этебиз деп, бир кесек окъуна ичген адамны да жыйышдырырга боллукълуду.
ЧАБДАРЛАНЫ Марат, «Черексий вестник» газетни баш редактору:
-Бизни районда ичигиле жокъдула. Бизге вытрезвитель керек туюлдо.
ГАЙЫЛАНЫ Ахмат, ишчи:
-Мен оюм этгенден, алгъычлары керек туюлдоле. Сѳз ючюн, мен, тенгиме тобеп, экибиз да

жюз граммла этип, бир кесек жарыкъ болуп юйге келе тургъаныбызлай, бизни полициячыла тохтатып: «Сиз ичипсиз!» деп, этип кетселе, журжунубузда къалган какеклерибизни да сыйырала, къалай боллукълуду? Алай этмезле деб а ким шыандырылды. Мен кесим ичиги туюлме, алай бир-бирде арыгъанынги кетериге, сагъышладан да къутулургъа керексе да!

ЗАНИБЕКЛАНЫ Лена, юй бийче:

-Бир жол сабийни алып школдан келе, маршрут таксиге олтурабыз. Анда биреулен, иги да ичип, айтханын, къайтханын ангыламай, жолну узунуна хар кимге ауузн жетдирип барады. Анга водител, башхала да аруу, аман айтып да кюрешедиле, алай тохтаталмайдыла. Вытрезвитель болса эди уа, водител аны этип ару берсе, ким биледи, экинчи эсирип жамауат жюриюген транспортха минмез эди?

АЙТЕКЛАНЫ Мадина, врач:

-Ичигичилик, ол аурууду, алай эсе уа, анга багъарча керекди. Ол бѳлюмдеде полициячыла бля врачла бирге ишлеселе дурус кѳреме. Ма алай вытрезвительле керекдиле. Эсигизде эсе, кино-режиссѳр Гайдай салган бир белгили фильмде да кѳргюзтедиле, алгын ичигичилени тутуп, ЛТП-лагъа этип, бакъгъан да, ишлетген да этгендиле. Биринчиден, аладан бир хайыр туюше эди, экинчиден а, башларына акыл да жый болур эдиле. Ма ала да къайтарылсала, иги боллукъ эди.

Басмагъа ХОЛАЛАНЫ Марзият хазырлагъанды.

ПРОКУРАТУРА

Алтыжыллыкъ жашына бичакъ бля чапхангы

Сабийне кыйынылыкъ сынатхан тишйиргъа ачылыган уголовный иш Май району судюно къарауна берилгенди.
Котларевская станицада жашаган тишйиргъа РФ-ни Уголовный кодексини 117 статьясыны 2 кесегини «г», «д» пунктларына кѳре тинтиу ачылганды. Ол сабийне азап чекдиргени ючюн терсленеди.

Району прокурору уголовный ишни тюзге санап, аны къабыл кѳргенди.
Следствие тохташдыргъаныча, былтыр жайда тишйирю кесини алтыжыллыкъ жашын юйно кир эттени ючюн аягына бля башына уруп туюгенди. Быйыл а 8 июлда ол эсирип, жашыны башына бек аздан юч кѳре ургъанды. Ол да кѳрѳюноп, аякъларын бау бля байлагъанды,

аны баштѳбен тагъып, бичакъ бля юч жерине жара салгъанды.
Бу иш бля байламлы битеу материалланы жыйгъандан сора, Май району полициячылары быйыл 21 июлда уголовный иш ачкан эдиле эмда бу шартланы юслеринден акылыбалыкъ болмагъанланы ишлери жаны бля уголовночыныге билдиргендиле.

Ангылатыу

Саулукъ сакълану учрежденияда сизден ахча излей эселе..

Саулукъгъа багъыу хакъсыз эсе да, кесине къаратхан адам кѳроранчла этмей кыймайды. Дарманла сатып алгъандан сора да, бирде сизге артыкъда сакъ болгъанлары, башхаландан энчи кѳзден къарагъанлары, иги дарманла бергенлери ючюн са-

улгъа излеге не да бардыла. Алай КЪМР-ни прокуратурасы къыралда законла хар адамгъа да тенг онгла бергенлерин, медикле сизге болушургъа борчлу болгъанларын эсгертеди.
Врачла, медсестрала саулугъ-угъызгъа тийишлисича бакъмай

эселе, хакъсыз этилген процедура ючюн ахча излей эселе, учреждени эмда бля администрациясына неда прокуратурагъа тарыгъыргъа эркинсий.
Бизни корр.

Конкурс

Миллет энчиликлени ачыкълахан суратла керекдиле

«Шимал Кавказны халкъларыны культуралары» деген сурат конкурсга заявкланы олюу барады. Ол Миллетлени ишлери жаны бля федерал агентствону башлапчылыгы бля къуралганды. Анга къатышыр ючюн Шимал Кавказны халкъларыны культураларыны энчиликлерин кѳргюзтген, ачыкълагъан суратланы келтирирге боллукълуду. Ала уа СКФО-ну тийресинде алыннырга, этилирге тийишлидиле. Суратланы konkurs@fand.gov.ru адресге жиберирге керекди. Андан сора да, конкурсну беш номинациясында кыйсын сайлапаныгъыны белгилерге. Ала уа «Культура», «Тѳрели къол усталыкъ», «Тѳлюлени байламлыкълары», «Архитектура», «Табийгъат» дегендиле.
Эришюге къатышхан адам беш ишни берирге бол-

лукълуду. Суратланы барысын да ол кеси алырга, алагъа автор эркинликте да аныкъу болургъа керекди. Ишле JPEG форматда жиберилерге, бийик даражалы качество бля сакъланырга тийишлидиле. Уллулукълары узунлугъуна 1920 пикселден аз болмазгъа. Коллажа неда фотомонтажны болушлугу бля этилген суратла алынныргъа туюлдоле. Финалга ѳтген адамгъа суратны RAW неда JPEG деген форматда обработкасиз оригиналны келтирирге керек боллукълуду.
Конкурсну эсеплери www.fand.gov.ru сайтда отузунчу октябрден кеч къалмай басмаланырыкъдыла. Хорлапаныланы ишлери уа, энчи экспозицияча, «Кѳп миллети Росси» проектин чеклеринде ВДНХ-де 71-чи номерли павильонда ючюнчо ноябрьден жетинчи ноябрьге дери бардырыллыкъ кѳрмюкѳе къошулукълуду.

Бизни корр.